2025/2565

16.12.2025

NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2025/2565,

15. detsember 2025,

millega toetatakse väike- ja kergrelvade kõiki aspekte käsitlevat ÜRO tegevuskava ja laskemoona käsitlevat ülemaailmset raamistikku

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1 ja artikli 31 lõiget 1,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu võttis 19. novembril 2018 vastu ebaseaduslike tulirelvade, väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona vastase võitluse ELi strateegia „Relvade turvalisuse tagamine, kodanike kaitsmine“ (edaspidi „ELi väike- ja kergrelvade strateegia“), milles on esitatud suunised seoses liidu tegevusega väike- ja kergrelvade valdkonnas. ELi väike- ja kergrelvade strateegias nähakse väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõigi aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitlevat ÜRO tegevuskava (edaspidi „ÜRO tegevuskava“) kui ebaseaduslikest väike- ja kergrelvadest tuleneva ohu vastu võitlemise üleilmset raamistikku ning toetatakse selle täielikku ja tulemuslikku rakendamist riiklikul, piirkondlikul ja ülemaailmsel tasandil.

(2) Nõukogu võttis 17. oktoobril 2022 vastu otsuse (ÜVJP) 2022/1965, ([1]) millega liit väljendas jätkuvat toetust ÜRO tegevuskavale. Otsuse (ÜVJP) 2022/1965 ja muu asjakohase ELi toetuse kaudu on ÜRO desarmeerimisküsimuste büroo (UNODA), selle piirkondlikud keskused ja rakenduspartnerid saanud rakendada projekte, et võidelda väike- ja kergrelvade ning laskemoona ebaseadusliku kaubanduse vastu Aafrikas, Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas, Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas.

(3) 28. juunil 2024 võtsid riigid ÜRO tegevuskava ning riikidel ebaseaduslike väike- ja kergrelvade õigeaegset ja usaldusväärset tuvastamist ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi (edaspidi „tuvastamist ja päritolu kindlakstegemist võimaldav rahvusvaheline vahend“) neljandal läbivaatamiskonverentsil konsensuse alusel vastu tulevikku suunatud lõppdokumendi. Riigid leppisid ühiselt kokku viisides, kuidas jätkata ebaseaduslike väike- ja kergrelvade vastast võitlust, sealhulgas uue, riikide poolt juhitava avatud tehnilise eksperdirühma loomise kaudu, mille ülesandeks on jälgida väike- ja kergrelvade tootmise, tehnoloogia ja projekteerimise arengut seoses sooteadliku väike- ja kergrelvade kontrolliga ning noorte osalemise edendamisega väike- ja kergrelvadega seotud kontrolliprotsessides.

(4) 27. juunil 2025 toimunud riikide ettevalmistaval kohtumisel, kus arutati tavalaskemoona haldamist kogu olelusringi kestel käsitlevat ülemaailmset raamistikku (edaspidi „tavalaskemoona käsitlev ülemaailmne raamistik“), võeti vastu soovitused riikide 2027. aasta kohtumise ettevalmistamise ning kõnealuse ülemaailmse raamistiku tõhusa rakendamise protsessi ja korra kohta, sealhulgas esitati soovitused ÜRO sekretariaadile, mille büroode hulka kuulub UNODA.

(5) Nõukogu võttis 14. aprillil 2025 vastu järeldused relvaekspordi kontrolli kohta, mis hõlmas mitmepoolsete kohustuste, näiteks ÜRO tegevuskava, tuvastamist ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi ja tavalaskemoona käsitleva ülemaailmse raamistiku tugevdamist, samuti tehnilise rakendamise tõhustamist selliste meetmete abil nagu relvavarude haldamine (sealhulgas kolmandate riikide suutlikkuse suurendamise toetamise kaudu), relvade registreerimine, üleandmise kontroll ja päritolu kindlakstegemine,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Kooskõlas ELi väike- ja kergrelvade strateegiaga on käesoleva otsuse eesmärk vähendada ebaseaduslike relvade ja laskemoona levikut ning vältida sellega kaasnevat märkimisväärset inimkahju. See saavutatakse järgmise abil:

a) asjakohaste rahvusvaheliste raamistike ja ülemaailmsete poliitikaraamistike tugevdamine ning

b) ülemaailmsete poliitikaraamistike rakendamine, toetades mitmepoolseid protsesse, piirkondlikku koostööd ja sihipäraseid riiklikke toetusi, aidates võidelda ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning laskemoona vastu ning ennetada samal ajal relvavägivalda ja -konflikte.

([1]) Nõukogu 17. oktoobri 2022. aasta otsus (ÜVJP) 2022/1965, millega toetatakse väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõigi aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitlevat ÜRO tegevuskava (ELT L 270, 18.10.2022, lk 67, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/1965/oj).

Projekti eesmärk on suurendada riikide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vastupanuvõimet, et ennetada relvade kõrvalesuunamisega seotud ebaseaduslikku relvade ja laskemoonaga kauplemist ning tugevdada relvade ja laskemoona haldamist kogu maailmas.

2. Vastavalt lõikele 1 on käesoleva otsuse eesmärgid järgmised:

a) tugevdada tavalaskemoona käsitleva ülemaailmse raamistiku, ÜRO tegevuskava ning tuvastamist ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi raames tulevikku ja tegevusele suunatud poliitilisi tulemusi;

b) toetada rahvusvaheliste vahendite koordineeritud ja tõhustatud rakendamist riiklikul, allpiirkondlikul ja piirkondlikul tasandil, ning

c) võimendada väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolli laiemates rahu- ja julgeolekualaseid jõupingutusi käistlevates raamistikes, et tõhusamalt ennetada relvavägivalda ning edendada rahu ja arengut.

3. Projekti üksikasjalik kirjeldus on esitatud käesoleva otsuse lisas.

Artikkel 2

1. Käesoleva otsuse rakendamise eest vastutab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“).

2. Artiklis 1 osutatud projekti tehnilise rakendamisega tegeleb ÜRO desarmeerimisküsimuste büroo (UNODA).

3. UNODA täidab oma ülesandeid kõrge esindaja vastutusel. Selleks lepib kõrge esindaja UNODAga kokku vajalikus töökorras.

Artikkel 3

1. Liidu rahastatava projekti rakendamise lähtesumma on 4 399 030,86 eurot.

2. Kulutusi, mida rahastatakse lõikes 1 sätestatud lähtesummast, hallatakse vastavalt liidu üldeelarve suhtes kohaldatavatele menetlustele ja reeglitele.

3. Lõikes 1 osutatud kulutuste nõuetekohase haldamise järele valvab komisjon. Sel eesmärgil sõlmib komisjon UNODAga asjakohase rahastamislepingu. Rahastamislepingus sätestatakse, et UNODA peab tagama liidu rahalise abi nähtavuse vastavalt selle suurusele.

4. Komisjon püüab sõlmida lõikes 3 osutatud rahastamislepingu niipea kui võimalik pärast käesoleva otsuse jõustumist. Ta teavitab nõukogu kõigist raskustest selles protsessis ning rahastamislepingu sõlmimise kuupäevast.

Artikkel 4

1. Kõrge esindaja annab nõukogule käesoleva otsuse rakendamise kohta aru, lähtudes UNODA koostatud korrapärastest kirjeldavatest aruannetest. Nimetatud aruannete põhjal viib nõukogu läbi hindamise.

2. Komisjon annab aru artiklis 1 osutatud projekti finantsaspektide kohta.

Artikkel 5

1. Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

2. Käesolev otsus kaotab kehtivuse 36 kuu möödumisel artikli 3 lõikes 3 osutatud rahastamislepingu sõlmimise kuupäevast. Otsus kaotab kehtivuse kuue kuu möödumisel selle jõustumisest, kui selle aja jooksul ei ole sellist rahastamislepingut sõlmitud.

Brüssel, 15. detsember 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

K. KALLAS

LISA

Projektidokument

nõukogu otsuse (ÜVJP) juurde, millega toetatakse väike- ja kergrelvi käsitlevat tegevuskava ja laskemoona käsitlevat ülemaailmset raamistikku

I. TAUSTTEAVE

Väike- ja kergrelvad ning nende laskemoon on nii konfliktides kui ka muudes oludes vägivaldsete surmade peamine põhjus. Kogu maailma lõikes hukkub väikerelvadest tulistatud laskemoona tõttu üks inimene iga kahe minuti tagant.

Geopoliitiliste pingete, piirkondliku ebastabiilsuse ja relvakonfliktide sagenemise tulemusena on suurenemas nii väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona nõudlus kui ka pakkumine. Varasemad konfliktid ja poliitiline ebakindlus on näidanud, et isegi seaduslikult omandatud relvi ja laskemoona võidakse suunata volitamata kasutajatele, mis põlistab ebastabiilsust kaugel nende kaupade päritolukohast. Ebakindlates oludes soodustab väike- ja kergrelvade ning laskemoona laialdane kättesaadavus jätkuvat relvavägivalda ja organiseeritud kuritegevust ning takistab kestlikku arengut.

Ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona mitmetahuline probleem nõuab ühiseid jõupingutusi rahvusvahelisel, piirkondlikul, allpiirkondlikul, riiklikul ja rohujuure tasandil, et hoida ära nendest kaupadest inimestele tulenevaid laastavaid tagajärgi. ELi strateegias „Relvade turvalisuse tagamine, kodanike kaitsmine“ ning ELi nõukogu 14. aprilli 2025. aasta järeldustes relvaekspordi kontrolli kohta on tunnistatud, et väike- ja kergrelvade kõrvalesuunamise ennetamise ja nendega ebaseadusliku kauplemise likvideerimise seisukohast on äärmiselt tähtis muu hulgas tugevdada mitmepoolseid kohustusi, nagu väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõigi aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitlev ÜRO tegevuskava (edaspidi „ÜRO tegevuskava“), tuvastamist ja päritolu kindlakstegemist võimaldav rahvusvaheline vahend (edaspidi „rahvusvaheline tuvastamisvahend“) ning uus ülemaailmne raamistik, mis käsitleb tavalaskemoona haldamist kogu olelusringi kestel (edaspidi „ülemaailmne laskemoonaraamistik“, samuti tõhustada tehnilist rakendamist selliste meetmete abil nagu varude haldamine (sealhulgas kolmandate riikide suutlikkuse suurendamise toetamise kaudu), registreerimine, üleandmiskontrollid ja päritolu kindlakstegemine.

Lisaks sellele, ja nagu on tunnistatud ÜRO liikmesriikide poolt 2024. aastal vastu võetud tulevikupaktis, saab praktilisi väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrollivahendeid kasutada relvavägivalla ja relvakonfliktide ennetamiseks. Nende meetmete lõimimine riiklikesse ennetusstrateegiatesse, rahuloomealastesse jõupingutustesse ja kestliku arengu kavadesse suurendab riikide ja kogukondade vastupanuvõimet ning vähendab nõudlust nende relvade ja laskemoona järele.

Võimalus teha edusamme

Praegu desarmeerimise ja relvastuskontrolli vallas ülemaailmsete kohustuste ja koostöö edendamise seisukohast pingelistes oludes on mitmepoolses koostöös väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona alal siiski näha edusamme. Näiteks 2023. aastal täiendas ÜRO Peaassamblee oma rahvusvahelisi desarmeerimiskohustusi, kui võttis vastu ülemaailmse laskemoonaraamistiku, mis on esimene sihtotstarbeline vahend, mille eesmärk on käsitleda ohutus- ja julgeolekuriske kogu laskemoona olelusringi kestel, et ennetada kõrvalesuunamist ja ebaseaduslikku kaubandust ning vähendada ootamatute plahvatuste ohtu.

2024. aastal võtsid riigid ÜRO tegevuskava ja rahvusvahelise tuvastamisvahendi neljandal läbivaatamiskonverentsil konsensuse alusel vastu tulevikku suunatud lõppdokumendi. Riigid leppisid ühiselt kokku viisides, kuidas jätkata ebaseaduslike väike- ja kergrelvade vastast võitlust, sealhulgas uue, riikide juhitava avatud tehnilise eksperdirühma loomise kaudu, mille ülesandeks on jälgida väike- ja kergrelvade tootmise, tehnoloogia ja projekteerimise arengut; samuti leppisid nad kokku, et parandatakse sooteadlikku väike- ja kergrelvade kontrolli ning edendatakse noorte osalemist väike- ja kergrelvade kontrolliprotsessides.

Riikidel on järgmise kolme aasta jooksul võimalik veelgi edendada ühiseid kohustusi ja kiirendada nende kriitilise tähtsusega raamistike rakendamist kõigil tasanditel kooskõlas ELi strateegiliste suundadega. Esimene laskemoonaraamistiku alusel toimuv riikide kohtumine toimub 2027. aastal ning ÜRO tegevuskava raames korraldatakse kaks iga kahe aasta tagant toimuvat riikide kohtumist – 2026. ja 2028. aastal –, sealhulgas kutsutakse esimest korda kokku eelnimetatud avatud tehniline eksperdirühm. Kõigi nende kohtumiste edu sõltub i) tugevast ettevalmistustööst, mis hõlmab piirkondlikke kohtumisi, mis on läbiräägitud tegevuse hädavajalikud alustalad, ning ii) eri riikide ja organisatsioonide laiapõhjalise ja tõhusa osalemise tagamisest.

Varasemate projektide saavutuste ja mõju tunnustamine

Hiljutise ELi toetuse, sealhulgas ELi nõukogu otsuse (ÜVJP) 2022/1965 kaudu on ÜRO desarmeerimisküsimuste büroo (UNODA), selle piirkondlikud keskused ja rakenduspartnerid loonud riikidele mitmetasandilise toetuse. Kasutades ära ÜRO ainulaadset positsiooni kokkukutsujana ja rolli asjaomaste valitsustevaheliste protsesside sekretariaadina ning kohalolekut Aafrikas, Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas ning Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas, suutsid UNODA ja selle rakenduspartnerid abistada riike ülemaailmsete raamistike tugevdamisel, tagades ühtlasi nende tehnilise rakendamise.

Näiteks hõlbustas projekt ÜRO tegevuskava raames ülemaailmse poliitika väljatöötamist läbivaatamiskonverentsi ulatusliku ettevalmistava töö kaudu, nagu mitme ekspertide seminari ja piirkondlike ettevalmistavate kohtumiste kaudu, mis tagasid riiklike ja piirkondlike prioriteetide kindlaksmääramise ja kooskõlastamise. Tänu nendele kõrgema järgu aruteludele olid konverentsil peetud läbirääkimised tulemuslikumad ja sujuvamad, mis võimaldas viimaks koostada konsensusliku lõppdokumendi.

Piirkondlikul ja riiklikul tasandil hõlbustas projekt piirkondlikku koostööd, sealhulgas aitas töötada välja Kesk-Ameerika riikide ja Dominikaani Vabariigi tegevuskava tulirelvade, laskemoona ja lõhkeainete ebaseadusliku kaubanduse ja leviku ennetamiseks, ning suurendas märkimisväärselt riikide suutlikkust väike- ja kergrelvade kontrolli valdkonnas. Projekti raames pakuti erikoolitust ebaseadusliku relvakaubanduse vastase võitluse teemal El Salvadoris, Guatemalas ja Colombias ning suurendati Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riiklike kontaktpunktide suutlikkust, mille tulemusel esitati viimase kümne aasta kõige suurem arv ÜRO tegevuskava rakendamist käsitlevaid riiklikke aruandeid. Sri Lankal ehitati relvaladusid, et suurendada varude turvalisust, ning koolitati ohvitsere relvahalduse teemal. Paapua Uus-Guineas, kus ebaseaduslikud väike- ja kergrelvad kogu projektiperioodi jooksul jätkuvalt levisid ja olid suur probleem, esitas UNODA tehnilisi riskihinnanguid ning aitas töötada välja väike- ja kergrelvadealase riikliku tegevuskava. Gambias ja Burundis toetati projektiga väike- ja kergrelvadealaste riiklike tegevuskavade koostamist ning Burundis parandati vigaseid märgistusmasinaid, Kongo Demokraatlikus Vabariigis omakorda anti sihipärast abi ebaseaduslike väike- ja kergrelvade päritolu kindlakstegemiseks. Lisaks käivitati väikerelvade kontrolli rakendamise moodulite kogum (MOSAIC), mis on enesehindamisvahend [1], mille eesmärk on võimaldada riiklikel ametiasutustel vaadata läbi ja parendada väike- ja kergrelvade kontrolli süsteeme sellistes valdkondades nagu märgistamine, päritolu kindlakstegemine ja varude haldamine.

Projekti raames tugevdati ka soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist väike- ja kergrelvade kontrolli valdkonnas piirkondliku koordineerimise, seminaride ja riiklike koolituste kaudu. Nende jõupingutuste tulemusena lõimiti soolised kaalutlused riiklikesse tegevuskavadesse ning toimus teabevahetus sooküsimustega tegelevate ning väike- ja kergrelvade valdkonna institutsioonide töötajate vahel. Vaatamata sellele, et ülemaailmne rahaline toetus kodanikuühiskonna organisatsioonidele projektiperioodi jooksul vähenes, suudeti projektiga sihipäraste toetuskampaaniate, rohujuure tasandi algatuste ja mitmepoolsetele kohtumistele kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamise kaudu säilitada ja laiendada olulist kogukonnapõhist osalemist.

Projekt, mis on töötatud välja end tõestanud lähenemisviiside põhjal, arvestades samal ajal uute suundumustega

Eelmise projekti saavutused ning selle raames loodud partnerlused ja saadud hoog toetavad järgmist etappi, kuna peamised struktuurilised ja strateegilised komponendid jäävad alles. Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine on jätkuvalt üks keskne põhimõte ning partnerlused kodanikuühiskonna ja eriorganisatsioonidega, nagu rahvusvaheline väikerelvade tegevusvõrgustik (IANSA) ja ÜRO Desarmeerimisuuringute Instituut (UNIDIR), säilitatakse. Lisaks säilitatakse projekti puhul vastastikune täiendavus muude ELi rahastatavate projektidega ning keskendutakse rohkem tehnilise rakendamise koostoimele algatustega, sealhulgas nendega, mida viivad ellu UNDP-SEESAC, Ameerika Riikide Organisatsioon, Araabia Riikide Liiga, OSCE, GICHD-AMAT, Conflict Armament Research (CAR) ja Small Arms Survey (SAS), samuti relvakaubanduslepingu alaste jõupingutustega, mida juhivad BAFA ja Expertise France, ning EMPACTiga.

Projekti uues etapis on ka uusi elemente. Eeskätt laiendatakse temaatilist ulatust selliselt, et see hõlmaks nii ülemaailmset laskemoonaraamistikku kui ka tulevikupakti. Selles pannakse suuremat rõhku väike- ja kergrelvade valdkonna tehnoloogilistele arengutele, tunnistades muutuvat mõju, mida need avaldavad nii relvastuskontrollialaste väljakutsete kui ka võimaluste kaudu. Lisaks tugevdatakse projektiga – kooskõlas terviklike kestliku rahu ja arengu käsitlustega – väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolli lõimimist laiematesse ennetus- ja rahuloomealastesse jõupingutustesse. Projekti geograafilist ulatust laiendatakse, et hõlmata lisaks eelmise projektiga hõlmatud Aafrikale, Aasiale ja Vaikse ookeani piirkonnale ning Ladina-Ameerikale ja Kariibi mere piirkonnale ka Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika.

[1] Kõnealune hindamisvahend on tarkvaraline tööriist, mis toetab heade tavade kriteeriumidel põhinevat hindamist sellistes valdkondades nagu väike- ja kergrelvade varude haldamine, märgistamine ja päritolu kindlakstegemine ning mis töötati välja ELi nõukogu otsuse (ÜVJP) 2022/1965 alusel.

II. PROJEKTI EESMÄRGID, TULEMUSED JA TEGEVUSED

Projekti peamine **eesmärk on asjakohaste rahvusvaheliste raamistike tugevdamise kaudu vähendada ebaseaduslike relvade ja laskemoona levimust ning hoida ära nendest kaupadest inimestele tulenevaid laastavaid tagajärgi**. Nimetatud eesmärk saavutatakse seeläbi, et tugevdatakse ülemaailmseid poliitikaraamistikke ja tagatakse nende rakendamine, kusjuures selleks toetatakse mitmepoolseid protsesse, piirkondlikku koostööd ja sihipärast riiklikku tuge, aidates nõnda võidelda ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning laskemoona vastu ning ennetada samal ajal relvavägivalda ja -konflikte. Projekt on koostatud nii, et sellega suurendataks riikide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vastupanuvõimet, ennetamaks relvade kõrvalesuunamisega seotud ebaseaduslikku relvade ja laskemoonaga kauplemist ning tugevdamaks relvade ja laskemoona haldamist kogu maailmas.

See eesmärk saavutatakse kohalikel, riiklikel, allpiirkondlikel ja piirkondlikel tasanditel ning ülemaailmsel tasandil alla- ja ülesvoolu lähenemiste toel kolme samba lõikes, et saavutada järgmised alleesmärgid:

1) tugevdada ülemaailmse laskemoonaraamistiku, ÜRO tegevuskava ja rahvusvahelise tuvastamisvahendi raames tulevikku ja tegevusele suunatud poliitilisi tulemusi;

2) toetada rahvusvaheliste vahendite koordineeritud ja tõhustatud rakendamist riiklikul, allpiirkondlikul ja piirkondlikul tasandil;

3) rakendada väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolli laiemates rahu- ja julgeolekualaste jõupingutuste raamistikes, et tõhusamalt ennetada relvavägivalda ning edendada rahu ja arengut.

Üleüldiste tulemustena oodatakse muu hulgas järgmise saavutamist:

— suurem koordineerimine asjaomaste organisatsioonidega, sealhulgas muude ELi rahastatavate projektide kaudu;

— kodanikuühiskonna suurem osalemine kõigil tasanditel;

— soolise perspektiiviga arvestamine projekti tegevustes.

Eesmärk 1: tugevdada ülemaailmse laskemoonaraamistiku, ÜRO tegevuskava ja rahvusvahelise tuvastamisvahendi raames tulevikku ja tegevusele suunatud poliitilisi tulemusi.

1.2. Tulemused

— Liikmesriigid tunnevad hästi ülemaailmse laskemoonaraamistiku eesmärke ja meetmeid, toetades paremini ettevalmistatud osalemist ja vabatahtlike esialgsete ülevaadete esitamist enne esimest ülemaailmsele laskemoonaraamistikule pühendatud riikide kohtumist.

— Liikmesriikidel ja asjaomastel sidusrühmadel on suuremad tehnilised teadmised ja suurem suutlikkus seoses ÜRO tegevuskava ja rahvusvahelise tuvastamisvahendi rakendamisega ning väike- ja kergrelvade tootmise, tehnoloogia ja projekteerimise arengutega, tänu millele ollakse iga kahe aasta tagant toimuvatel riikide kohtumistel ja avatud tehnilise eksperdirühma aruteludel teadlikumad. Väike- ja kergrelvade ning laskemoona alastes valitsustevahelistes protsessides osalemine on laiapõhjaline ning seejuures on esindatud nii mõjutatud riigid kui ka paljud sidusrühmad.

1.3. Tegevused

1.3.1. Ülemaailmne laskemoonaraamistik: ettevalmistavad piirkondlikud kohtumised esimeseks riikide kohtumiseks

Enne 2027. aastal toimuvat esimest ülemaailmsele laskemoonaraamistikule pühendatud riikide kohtumist korraldatakse mitu piirkondlikku ettevalmistavat kohtumist, et pakkuda riikidele ja piirkondlikele organisatsioonidele platvormi piirkonnaspetsiifiliste laskemoona haldamise probleemide ja prioriteetide kindlakstegemiseks. Erilist tähelepanu pööratakse vabatahtlike esialgsete ülevaadete 2026. aastal esitamiseks tehtavate ettevalmistuste toetamisele. Eesistujale tehakse kättesaadavaks kokkuvõttev aruanne, milles esitatakse ülevaade kohtumiste peamistest arutelupunktidest, et neid saaks aruteludes kasutada. Lisaks aitab iga kohtumine suurendada teadmisi praktilisest riiklikust rakendamisest piirkondlikus kontekstis.

Allpiirkondade riigid	Piirkondlik keskus	Kavakohane toimumiskoht
Kariibi mere piirkond Ladina-Ameerika	UNLIREC	Virtuaalne (kaks kohtumist)
Lõuna-Aasia Kagu-Aasia Kesk-Aasia Kirde-Aasia Vaikse ookeani piirkond	UNRCPD	Kathmandu, Nepal (üks kohtumine)
Lähis-Ida Põhja-Aafrika	UNRCPD ja UNREC	Toimumiskoht veel valimata (üks kohtumine)
Ida-Aafrika Lõuna-Aafrika Lääne-Aafrika Kesk-Aafrika	UNREC	Toimumiskohad veel valimata (kaks kohtumist)

1.3.2. Tegevussoovituste koostamine, et toetada 2027. aastal toimuvat esimest ülemaailmsele laskemoonaraamistikule pühendatud riikide kohtumist

Korraldatakse mitu virtuaalset ekspertide ümarlauda ning iga ümarlaua järeldused ja soovitused tõlgitakse ja avaldatakse internetis, et riigid saaksid need enne riikide kohtumist teadmiseks võtta. Neid aruandeid tutvustatakse ja arutatakse ka piirkondlikel ettevalmistavatel koosolekutel ning neid saab võtta arvesse valitsuse tehniliste ekspertide tulevaste kohtumiste teemade üle peetavates riikide aruteludes.

1.3.3. Ekspertide veebiseminarid sisuka materjali koostamiseks ning piirkondliku suutlikkuse suurendamiseks seoses arengutega väike- ja kergrelvade tootmise, tehnoloogia ja projekteerimise vallas

Väike- ja kergrelvade tehnoloogia, tootmise ja projekteerimise vallas toimunud arenguid käsitlev avatud tehniline eksperdirühm tuleb kokku 2026. ja 2028. aastal riikide iga kahe aasta tagant toimuvate kohtumiste nädalal ning selle eksperdirühma ülesanne on koostada 2030. aastaks konsensuse alusel kokkulepitud soovitused, et riigid saaksid neid ÜRO tegevuskava poliitilise protsessi raames arvesse võtta. Kohtumistevahelisel perioodil riikide ja eesistuja vajadustega arvestamiseks korraldatakse ekspertidele ja diplomaatidele piirkondlikke ja ülemaailmseid virtuaalseid veebiseminare, et täiendada teadmisi, suurendada suutlikkust ja anda teavet soovituste koostamiseks.

1.3.4. Väike- ja kergrelvade ning laskemoona küsimusele pühendatud olulistel valitsustevahelistel kohtumistel osalevate arenguriikide või tugevalt mõjutatud riikide esindajate toetamine

Paljud arenguriigid või sellised riigid, keda väike- ja kergrelvad ning laskemoon tugevalt mõjutavad, ei saa New Yorgis toimuvatel konverentsidel sageli osaleda. Valitud riikidele suunatud toetusprogramm võimaldab mitmekesisemat osalemist, rikastades seega vajaduse korral arutelusid 2027. aastal toimuval ülemaailmsele laskemoonaraamistikule pühendatud riikide kohtumisel ja muudel ÜRO tegevusprogrammi raames toimuvatel kohtumistel.

Programmis osalejad valib välja UNODA, sealhulgas selle piirkondlikud keskused, tuginedes kindlaksmääratud kriteeriumidele, et tagada mitmekesine osalemine. Antav toetus hõlmab suutlikkuse suurendamise komponenti, et arendada teadmisi arutelude sisu kohta ja oskusi poliitilises protsessis osalemiseks, ning võrgustikukomponenti osalejate kokkuviimiseks. Kui see on asjakohane, kaalutakse toetuse puhul koostööd ÜRO juhitavate väike- ja kergrelvade ning laskemoona valdkonna stipendiumifondidega. Toetuse puhul prioriseeritakse naiste võrdset, täielikku ja tõhusat osalemist.

1.3.5. Kodanikuühiskonna suurem osalemine ülemaailmsetes valitsustevahelistes protsessides

Enne ülemaailmsele laskemoonaraamistikule pühendatud riikide kohtumist ja iga kahe aasta tagant toimuvat ÜRO tegevuskavale pühendatud riikide kohtumist, sealhulgas avatud tehnilise eksperdirühma kohtumist, koostab IANSA materjalid, sealhulgas juhendi kodanikuühiskonna kaasamise prioriteetide ja strateegiate koordineerimiseks. Lisaks viiakse ellu programm, mille eesmärk on toetada kodanikuühiskonna, sealhulgas noorte esindajate osalemist kohtumistel.

1.4. Väljundid

i. Ülemaailmse laskemoonaraamistiku jaoks korraldatakse kuni kuus (6) piirkondlikku ettevalmistavat kohtumist.

ii. Enne 2027. aastal toimuvat ülemaailmsele laskemoonaraamistikule pühendatud riikide kohtumist korraldatakse kuni neli (4) virtuaalset laskemoonateemalist ekspertide ümarlauda.

iii. Avatud tehnilise eksperdirühma kohtumiste vahelisel perioodil korraldatakse kuni kaheksa (8) ülemaailmset ja piirkondlikku virtuaalset ekspertide veebiseminari.

iv. Toetatakse kuni viieteistkümne (15) arenguriigi või tugevalt mõjutatud riigi esindaja osalemist poliitilistel konverentsidel.

v. Viiakse ellu toetusprogramm ja koostatakse juhend kodanikuühiskonna organisatsioonidele, et suurendada nende esindatust ja sisulist panust ÜRO tegevuskava ja ülemaailmse laskemoonaraamistiku protsessidesse.

Eesmärk 2: toetada rahvusvaheliste vahendite koordineeritud ja tõhustatud rakendamist riiklikul, allpiirkondlikul ja piirkondlikul tasandil

2.2. Tulemused

— ÜRO tegevuskava, rahvusvahelise tuvastamisvahendi ja ülemaailmse laskemoonaraamistiku tõhusam rakendamine riikidele antava riikliku abi ja täiustatud vahendite väljatöötamise kaudu.

— Tõhusam piirkondlik koordineerimine, et vähendada ebaseaduslikke väike- ja kergrelvi ning laskemoona.

2.3. Tegevused

2.3.1. MOSAICi täiustamine ning MOSAICi hindamisvahendi tõhustamine

MOSAICi hindamisvahendiga seotud teadlikkust ja selle kasulikkust suurendatakse kasutuselevõtu ja mitut sidusrühma hõlmava koolituse ning täiendavate hindamiskriteeriumide ja tarkvarakomponendi uute funktsioonide väljatöötamise kaudu. Kasutajate tagasiside põhjal laiendatakse MOSAICi hindamisvahendi hindamiskriteeriumide kogumit, et see hõlmaks täiendavaid MOSAICi mooduleid, võimaldades seeläbi hinnata muid asjakohaseid väike- ja kergrelvade kontrolli valdkondi. Need meetmed viiakse ellu koostöös UNIDIRi ja liikmesriikidega.

2.3.2. Riikide toetamine ÜRO tegevuskava / rahvusvahelise tuvastamisvahendi ja *ülemaailmse laskemoonaraamistiku* rakendamiseks tehtavate jõupingutuste ja koostöö tugevdamisel

Aasia ja Vaikse ookeani piirkonnas viib neid tegevusi ellu UNRCPD

— *Relvade salakaubaveo vastast võitlust käsitleva ASEANi deklaratsiooni toetamine*. Selleks et vähendada relvade ja laskemoona ebaseaduslikku levikut ASEANi riikides, korraldatakse mitmeid allpiirkondlikke seminare, õpikodasid ja töösessioone, sealhulgas temaatilisi kohtumisi, vastastikust teabevahetust ja külastusi, et muuta ASEANi deklaratsioonis võetud poliitilised kohustused rakendatavateks eesmärkideks, sihtideks ja näitajateks, toetades samal ajal ka muid asjakohaseid piirkondlikke mehhanisme. UNRCPD annab kogu protsessi vältel suuniseid, tehes koostööd asjaomaste piirkondlike sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide ja selliste piirkondlike organitega nagu ASEAN. Algatus on kooskõlas rahvusvahelise kuritegevuse teemalise ASEANi kõrgemate ametnike kohtumise ja muude asjakohaste piirkondlike foorumite tulemustega, et tagada koostoime ja lõimimine olemasolevate mehhanismidega. Algatus hõlmab rakenduspartnereid ja täiendavaid rahastajaid, kes protsessi toetavad, tagades koordineerimise ja kestliku toetuse ASEANi deklaratsiooni rakendamisele. Lisaks edendatakse kõnealuse tegevuse kaudu koostoimet muude oluliste raamistikega, näiteks naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva ASEANi piirkondliku tegevuskavaga, viies piirkondlikud poliitilised kohustused kooskõlla laiemate rahu ja julgeolekut käsitlevate tegevuskavadega.

— *Riiklike kontaktpunktide ja koordineerimismehhanismide rolli tugevdamine ÜRO tegevuskava ja ülemaailmse laskemoonaraamistiku puhul*. Tuginedes UNRCPD varasemale tööle selliste piirkondlike koostöömehhanismide loomisel nagu ÜRO tegevuskava riiklike kontaktpunktide kooslus Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna jaoks ning 2023. aastal käivitatud tavarelvastuse piirkondlik koostöömehhanism, on käesoleva algatuse eesmärk laiendada ÜRO tegevuskava riiklike kontaktpunktide kooslust, et see hõlmaks ülemaailmse laskemoonaraamistikuga tegelevaid valitsusametnikke.

— *Hindamised ja riigisisene abi kuni kolmes riigis*. Riiklikul tasandil antakse sihtotstarbelist abi, et toetada õigusraamistikke, väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolli süsteemide väljatöötamist ja haldamist, ning taotluse alusel operatiivtoetust. See toetus võib hõlmata koolitust, õpikodasid, kohtumisi, andmete kogumist, tehnilist abi ja/või teadusuuringuid ning selle abil tagatakse, et kõik tegevused on soo aspekti arvestavad ja kaasavad. Algatusega aidatakse kuni kolme abisaavat riiki, sealhulgas üht Lähis-Ida riiki, koordineerides tegevust muude asjaomaste osalejatega, ning see toimib kiirendava tegurina muude rahastamisvoogude, sealhulgas inimelude päästmise rahastamisvahendi (SALIENT), relvastuse reguleerimise alast koostööd toetava ÜRO usaldusrahastu (UNSCAR) ja relvakaubanduslepingu vabatahtliku sihtfondi täiendamiseks, et tugevdada piirkondlikku suutlikkust ning tõhustada koordineerimist väike- ja kergrelvade kontrolli ning laskemoona haldamise valdkonnas.

Aafrikas viib neid tegevusi ellu UNREC

— *Neli riigisisest abitegevust, sealhulgas kaks hindamist*. Tuginedes hindamismissioonide elluviimisele ja riigisisesele abile väike- ja kergrelvi käsitlevate riiklike tegevuskavade väljatöötamiseks Burundis ja Gambias, jätkab ÜRO Aafrika piirkonna rahu ja desarmeerimise keskus (UNREC) nende kahe riigi toetamist riiklike tegevuskavade rakendamisel. Samuti laiendab keskus toetust veel kahele valitud riigile, et tugevdada nende riiklikku väike- ja kergrelvade kontrolli ja/või laskemoona haldamise suutlikkust. Valitud riigid võivad saada abi MOSAICi hindamisvahendit kasutades ning neile pakutakse tehnilist tuge ja sihipärast suutlikkuse suurendamise abi, et tugevdada ülemaailmsete raamistike rakendamist, tuginedes nende vajaduste hindamisele. Abi pakkumise raames kavatseb UNREC lisaks väike- ja kergrelvade kontrollile hõlmata ka laskemoona haldamist ja ülemaailmse laskemoonaraamistiku rakendamise toetamist, sealhulgas aruandluse ja esialgsete ülevaadete esitamise toetamist. Abiga edendatakse laskemoona olemasolevate hindamisvahendite kasutamist.

— *Väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolli valdkonna praktikute mandripõhise kogukonna edendamine*. Tuginedes UNRECi koostööle paljude Aafrika mandri väike- ja kergrelvade ning laskemoona ekspertidega, hõlmab algatus mitmeid veebiüritusi riiklikele ametiasutustele, tehnilistele ekspertidele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele, akadeemilistele ringkondadele, mandrit hõlmavatele ja piirkondlikele institutsioonidele ning asjaomastele ÜRO üksustele. Väike- ja kergrelvade ning laskemoona valdkonna praktikute mandripõhise kogukonna edendamine loob platvormi aruteludeks/tegevuseks, et i) edendada ebaseaduslikke väike- ja kergrelvi ning laskemoona haldamist käsitlevate rahvusvaheliste, mandripõhiste, piirkondlike ja riiklike vahendite rakendamist, ii) jagada saadud kogemusi ja parimaid tavasid relvastuskontrolli algatuste tulemuslikuks rakendamiseks, ning iii) sõnastada peamised poliitika- ja tegevussoovitused väike- ja kergrelvade ning laskemoona kiire leviku vastu võitlemiseks. Näiteks võidakse arutada selliseid olulisi teemasid nagu kujunemisjärgus tehnoloogia mõju väike- ja kergrelvadele ning noori hõlmav desarmeerimise alane haridus.

Ladina-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas viib neid tegevusi ellu UNLIREC

— *Andide tegevuskava väljatöötamise toetamine*. Andide piirkonna riikide (Boliivia, Colombia, Ecuador ja Peruu) tegevuskava väljatöötamine, et toetada 2024. aasta jaanuaris Andide Ühenduse poolt vastu võetud julgeolekut käsitleva otsuse nr 922 (Plan de Acción Resolutivo de la Decisión 922 en materia de Seguridad) kohase kriisilahenduse tegevuskava rakendamist. Kava sisaldab muude prioriteetide hulgas tõhustatud koostööd ebaseadusliku relvakaubanduse vastu võitlemiseks. Tegevus hõlmab allpiirkondlikke seminare, õpikodasid ja tehnilisi töökoosolekuid (sealhulgas dokumentide koostamisele pühendatud ja temaatilised koosolekud). Tegevuskava töötatakse välja koostöös Ameerika Riikide Organisatsiooni (ARO) avaliku julgeoleku osakonna ja Andide Ühenduse (Communidad Andina, CAN) sekretariaadiga, täiendades 16. juulil 2025 vastu võetud ELi nõukogu otsuse (ÜVJP) kohaseid meetmeid.

— *Laskemoona markeerimise tavade tugevdamine Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas, et toetada ülemaailmse laskemoonaraamistiku rakendamist*. Laskemoona markeerimist Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas tõhustatakse piirkonnas heade tavade ja ajakohastatud koolitusmaterjalide avaldamise ja riiklike ametiasutustega markeerimistavade edendamiseks tehtava koostöö kaudu, mis hõlmavad muu hulgas markeerimiskursuste korraldamist valitud riikides. Ballistika- ja kriminalistikalaborite tehnilist suutlikkust suurendatakse erikoolituse abil, mis käsitleb relvade märgiste taastamist. Eraldi võib sihtotstarbeliste suutlikkuse suurendamise kursuste kaudu toetada riiklikke jõupingutusi, mida tehakse relvade ja laskemoonaga ebaseadusliku kauplemise vastu võitlemiseks ja selle keelustamiseks.

2.3.3 *ÜRO tegevuskava / rahvusvahelise tuvastamisvahendi ja ülemaailmse laskemoonaraamistiku rakendamisel riiklike ametiasutuste tulemuslikku toetamist käsitlev brošüür ja sihipärane abi kodanikuühiskonnale ja parlamendiliikmetele kuni kolmes (3) riigis*. Võttes arvesse teatavate riikide kodanikuühiskonna organisatsioonide eksperditeadmiste kõrget taset seoses küsimustega, mis puudutavad ÜRO tegevuskava, rahvusvahelist tuvastamisvahendit ja ülemaailmset laskemoonaraamistikku, antakse kuni kolmes riigis abi katseprojektis osalevatele organisatsioonidele ja parlamendiliikmetele. Abi hõlmab brošüüri, mille eesmärk on toetada ülemaailmse laskemoonaraamistiku üldist kohaldamist, lähtudes peamiselt küsimusest, „mida saab kodanikuühiskond teha?“, ning käsitleda muu hulgas seda, kuidas kasutada materjale ja vahendeid, mille on loonud UNODA ja muud partnerorganisatsioonid muude ELi nõukogu otsustel põhinevate projektide raames, samuti toetada riiklikku aruandlust või eesmärkide seadmist. Kõnealune abi on konkreetne panus ülemaailmse laskemoonaraamistiku 15. eesmärgi saavutamisse.

2.4 Väljundid

i. MOSAICi hindamisvahendit ajakohastatakse kasutajate tagasiside põhjal täiendavate kasutajasõbralike funktsioonide ja kriteeriumidega.

ii. MOSAICi hindamisvahendit käsitlev koolitus ja hindamisvahendi kasutamine eri sidusrühmade poolt (sealhulgas võimaluse korral seoses tegevusega 2.3.3).

iii. Aasia ja Vaikse ookeani piirkond

   a. Töötatakse välja relvade salakaubaveo vastast võitlust käsitleva ASEANi deklaratsiooni tegevuskava.

   b. Abi kaardistamise sessioonid ja virtuaalsed koolitusseminarid riiklike kontaktpunktide jaoks.

   c. Riiklike kontaktpunktide töövahendi väljatöötamine.

   d. Hindamised ja riigisisene abi kuni kolmes riigis.

iv. Aafrika

   a. MOSAICi hindamised kuni kahes (2) riigis.

   b. Riigisisene tehniline abi kuni neljas (4) riigis ÜRO tegevuskava, rahvusvahelise tuvastamisvahendi ja ülemaailmse laskemoonaraamistiku rakendamiseks ning olemasolevate vahendite edendamiseks.

   c. Väike- ja kergrelvade ning laskemoona valdkonna praktikute mandripõhine kogukond korraldab sessioone kord kvartalis, mis tähendab, et kokku toimub 12 veebi- ja hübriidüritust.

v. Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkond

   a. Koos Ameerika Riikide Organisatsiooni ja Andide Ühenduse sekretariaadiga töötatakse välja ja võetakse vastu Andide piirkonna riikide tegevuskava tulirelvade, laskemoona ja lõhkeainetega ebaseadusliku kauplemise ja nende leviku ennetamiseks.

   b. Koostatakse üks (1) dokument laskemoona markeerimise kohta Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas, milles analüüsitakse piirkondlikke probleeme ja tulemuslikke tavasid ning töötatakse välja praktilisi soovitusi.

   c. UNLIRECi väike- ja kergrelvade märgistamise kursus ja sellega seotud materjalid vaadatakse läbi ja neid laiendatakse, et lisada täiendav sisu laskemoona markeerimise kohta.

   d. Kuni neli (4) kohapealset kursust/seminari, mis korraldatakse Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas laskemoona või väike- ja kergrelvade märgistamise ja/või väike- ja kergrelvade ning laskemoona ebaseadusliku kaubanduse vastaste jõupingutuste suurendamise kohta.

   e. Piirkonna ballistika- ja kriminalistikalaborid saavad kasu suutlikkuse suurendamisest relvade märgiste taastamist käsitleva praktilise kursuse kaudu.

   f. Ballistika- ja kriminalistikalaborite suutlikkuse suurendamine relvade märgiste taastamist käsitleva praktilise kursuse kaudu vähemalt kahes (2) Ladina-Ameerika ja/või Kariibi mere riigis.

vi. Kuni kolmes (3) riigis katsetatav brošüür kodanikuühiskonna ja/või parlamendiliikmete jaoks, et toetada valitsusi nende taotluse korral ÜRO tegevuskava / rahvusvahelise tuvastamisvahendi ja ülemaailmse laskemoonaraamistiku rakendamisel olemasolevate vahendite abil.

Eesmärk 3: võimendada väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolli laiemate rahu- ja julgeolekualaste jõupingutuste puhul, et tõhusamalt ennetada relvavägivalda ning edendada rahu ja arengut.

3.2. Tulemused

— Väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolli kaudu relvavägivalla ennetamiseks ning rahu säilitamiseks tehtavate ühiste jõupingutuste tugevdamine.

— Tulevikupakti rakendamisele kaasaaitamine väike- ja kergrelvade kontrolli ja laskemoona haldamise riiklikesse ennetus-, rahutagamis- ja kestliku arengu alastesse jõupingutustesse lõimimise kaudu.

— Väike- ja kergrelvade kontrolli alaste soo aspekti arvestavate jõupingutuste tõhustamine.

— Kodanikuühiskonna organisatsioonide ja noortega tehtava koostöö tugevdamine, et vähendada nõudlust ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning laskemoona järele ning rakendada ÜRO tegevuskava, rahvusvahelist tuvastamisvahendit ja ülemaailmset laskemoonaraamistikku.

3.3. Tegevused

3.3.1. Toetuspaketi väljatöötamine väike- ja kergrelvade kontrolli ja laskemoona haldamise lõimimiseks ennetus- ja rahuloomealastesse jõupingutustesse

Töötatakse välja riikidele mõeldud toetuspakett väike- ja kergrelvade kontrolli ja laskemoona haldamise lõimimiseks riiklikesse ennetusstrateegiatesse, rahuloomealastesse meetmetesse ja arengukavadesse. Pakett hõlmab mitmesuguseid tooteid, nagu olemasolevate ennetusele pühendatud ning väike- ja kergrelvade / laskemoona alaste algatuste ja osalejate kaardistamine; suunised heade tavade kohta nende valdkondade vaheliste seoste tugevdamiseks; riikide jaoks riiklikke eesmärke käsitlevate kohandatavate näidete väljatöötamine; uus MOSAICi moodul relvavägivalla ennetamise kohta (tõlgitud vähemalt kahte keelde); samuti ülemaailmne teadlikkuse suurendamise ja teavituskampaania. Need materjalid koos muude asjakohaste olemasolevate vahenditega esitatakse väike- ja kergrelvade kontrolli ning laskemoona haldamist ja rahu alalhoidmist käsitleval spetsiaalsel veebisaidil, mis võib olla riikide jaoks sellealaste jõupingutuste ressursikeskus.

3.3.2. Väike- ja kergrelvi ning laskemoona käsitlevate andmete kogumise töövahend

Riikidele ja asjaomastele organisatsioonidele töötatakse välja töövahend, mis hõlmab häid tavasid ja suuniseid seoses väike- ja kergrelvade ning laskemoonaga seotud andmenäitajate ja muutujatega, mis on jaotatud sotsiaalse/bioloogilise soo, vanuse ja puuete alusel. Samuti antakse selle töövahendi abil suuniseid eetilise andmete kogumise ja eraelu puutumatuse kohta, selles viidatakse kõnealuse valdkonna senisele tööle, sealhulgas relvakaubanduslepingu alusel ette võetud tööle, ning seda võib esitleda ressursikeskuses.

3.3.3. Aafrika / Aafrika Liidu (AL) sooaspekti, väike- ja kergrelvi ning laskemoona käsitlevate tegevussuuniste väljatöötamine ja avaldamine

UNREC ja Aafrika Liit töötavad välja tegevussuunised sooaspekti, väike- ja kergrelvade ning laskemoona kohta. Selle abil toetatakse 2023. aastal allkirjastatud UNODA ja ALi koostöömaatriksi kasutuselevõtmist ning rakendatakse peamisi soovitusi, mis esitati 2025. aastal toimunud UNRECi seminaridel, kus käsitleti sooaspekti ja desarmeerimist ning mille käigus toimusid esialgsed konsultatsioonid tegevussuuniste üle ja nende ulatuse kindlaksmääramine. Dokumendis antakse suuniseid soo aspekti arvestava väike- ja kergrelvade alase poliitikakujundamise ja programmitöö väljatöötamiseks, naiste täieliku, võrdse ja tulemusliku osalemise toetamiseks relvastuskontrolli alaste otsuste tegemisel ning selliste riiklike tegevuskavade väljatöötamiseks, milles võetakse arvesse soolisi ja noorte perspektiive ja vajadusi. Dokumendis antakse suuniseid ka andmete kogumise, seire ja hindamise parimate tavade kohta väike- ja kergrelvi käsitlevate sootundlike programmide puhul (seotud tegevusega 3.3.2).

3.3.4. Väike- ja kergrelvade ning laskemoona valdkonna noorteekspertide mitteametliku võrgustiku toetamine, et edendada nende tööd vägivalla ennetamisel ja asjakohaste ülemaailmsete raamistike rakendamisel

Selle algatusega edendatakse mitteametlikku noorte juhitavat väike- ja kergrelvade ning laskemoona valdkonna ekspertide võrgustikku, mis võimaldab jagada teadmisi, koordineerida meetmeid ning võimendada nende dokumentide ja seisukohtade mõju ÜRO toetatavas tegevuses seoses ÜRO tegevuskava, rahvusvahelise tuvastamisvahendi ja ülemaailmse laskemoonaraamistikuga, keskendudes vägivalla ennetamisele ja rahu alalhoidmisele kaasaaitamisele. Võimaluse korral kutsutakse noorteeksperte osalema projekti I ja II samba tegevustes (nt tegevused 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 2.3.2 ja 2.3.3).

3.3.5. Algatus koolides tulirelvade kasutamise ennetamiseks

Teadlikkust ja institutsioonilist suutlikkust tegeleda tulirelvade olemasoluga Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna koolides suurendatakse riiklike veebiseminaride, õppematerjalide levitamise ja/või riikide jaoks kohandatud tehnilise toe pakkumise kaudu, sealhulgas töötades välja suunised kooliasutustele tulirelvadega seotud intsidentide ennetamiseks ja neile reageerimiseks.

3.3.6. Kodanikuühiskonna väiketoetuste programm

Käivitatakse kodanikuühiskonna väiketoetuste programm, et toetada asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide faktipõhiseid selgitustöö algatusi asjaomaste ametiasutuste ja üldsuse konstruktiivseks kaasamiseks. Teatavaid väiketoetusi antakse seoses laskemoona käsitlevate piirkondlike ettevalmistavate koosolekutega (tegevus 1.3.1).

3.3.7. Osalemine laiematel rahu-, julgeoleku- ja arengufoorumitel

Ekspertide osalemine muudel asjakohastel rahu-, julgeoleku- ja arengufoorumitel aitab edendada väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona kontrolli rahu- ja julgeolekueesmärkide ning kestliku arengu eesmärkide, sealhulgas 5. eesmärgi (sooline võrdõiguslikkus ja võimestamine) ja 16. eesmärgi (rahumeelsed ja kaasavad ühiskonnad) saavutamisel. Osalemine sellistes võrgustikes nagu naiste, rahu ja julgeoleku teabekeskuste võrgustik ning organisatsiooni Pathfinders kampaania „Halving Global Violence“ võimaldab UNODA-l kasutada ära sünergiat, et edendada terviklikke rahu ja julgeoleku käsitlusi ning leida võimalusi laiema kogukonna kaasamiseks väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolli tähtsuse teemal, et saavutada ühised eesmärgid.

3.4 Väljundid

i. Vahendite pakett väike- ja kergrelvade kontrolli ja laskemoona haldamise integreerimiseks ennetuse ja rahuloomealastesse jõupingutustesse:

   a. Väike- ja kergrelvade / laskemoona ning ennetuse ja rahuloomega seotud algatuste ja osalejate kaardistamine.

   b. Suuniste väljatöötamine heade tavade kohta väike- ja kergrelvade kontrolli ja laskemoona haldamise sidumiseks riiklike ennetusmeetmetega kooskõlas tulevikupakti ja peasekretäri uue rahu käsitleva tegevuskavaga.

   c. Loetelu kohandatavatest riiklikest eesmärkidest, mida saab kasutada riiklikes tegevuskavades ja strateegiates, mis käsitlevad väike- ja kergrelvi, laskemoona, naisi, rahu ja julgeolekut, noori, rahu ja julgeolekut ning ennetusraamistikke.

   d. MOSAICi mooduli 02.10 „Väike- ja kergrelvade kontroll relvavägivalla ennetamise kontekstis“ väljatöötamine ning mooduli tõlkimine vähemalt kahte keelde.

   e. Väike- ja kergrelvade kontrolli ning laskemoona haldamise seostamisele keskendunud teavitus- ja kommunikatsioonikampaania ennetamise ja rahuloome tõhustamiseks.

   f. Veebisait (ressursikeskus), mis võimaldab riikidele juurdepääsu vahenditele ja võimalustele väike- ja kergrelvade kontrolli ja laskemoona haldamise laiematesse ennetus-, rahuloome- ja kestliku arengu alastesse jõupingutustesse lõimimise toetamiseks.

ii. Väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrolliga seotud ning soo, vanuse ja puuete alusel jaotatud andmete kogumise edendamiseks mõeldud töövahendi avaldamine.

iii. Aafrika / Aafrika Liidu sooaspekti, väike- ja kergrelvi ning laskemoona käsitlevate tegevusjuhiste avaldamine.

iv. Väike- ja kergrelvade ning laskemoona kontrollil põhineva ennetuse alal eksperditeadmisi omavate noorte mitteametliku võrgustiku loomine.

v. Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna riikidele suunatud algatus koolides tulirelvade kasutamise ennetamiseks, mis võib hõlmata teadlikkuse suurendamise veebiseminare, õppematerjalide pakkumist ja/või valitud riigile tehnilise toe pakkumist kooliasutustele mõeldud suuniste kavandamiseks, väljatöötamiseks, koostamiseks ja täiendamiseks, et ennetada tulirelvade esinemist ja kasutamist koolides ning sellele reageerida.

vi. Toetuste programm, et võimestada asjaomaseid kodanikuühiskonna organisatsioone tugevdama kogukonna tasandil meetmeid ja noorte kaasamist väike- ja kergrelvade kontrolli ning laskemoona haldamise valdkonnas nendest probleemidest mõjutatud kogukondades.

vii. Jätkuv osalemine naiste, rahu ja julgeoleku riiklike teabekeskuste võrgustikus, julgeolekunõukogu naiste, rahu ja julgeoleku mitteametlikus eksperdirühmas ning konfliktidega seotud seksuaalse vägivalla vastu võitlemise ÜRO meetmete võrgustikus, samuti Pathfindersi kampaanias „Halving Global Violence“.

3 TEAVITUSTEGEVUS JA PARTNERLUSED

Tuginedes varasemale ELi ja UNODA koostööle ning ÜRO ülemaailmsele koondavale jõule, ühendab projekt omavahel peamised ÜRO üksused, valitsused, piirkondlikud organisatsioonid, kodanikuühiskonna ja teadusasutused.

Projektiga toetatakse teabe ja kavandatud tegevuse tulemuste levitamist laiale ja mitmekesisele publikule. Lisaks korraldatakse kõigi asjaomaste meetmete puhul teavitustegevust meedia kaasamise, kõrvalürituste ja veebipõhiste vahendite kaudu.

UNODA ja selle rakenduspartnerid saavutavad püsiva mõju tõhusa teadlikkuse suurendamise, selgitustöö, teavitustegevuse ja partnerluste abil. UNODA kasutab mitmesuguseid kommunikatsioonivahendeid, sealhulgas veebilehte, uut teavituskampaaniat, kirjalikke pressiteateid, inimelude päästmise bülletääni, valitud sotsiaalmeediavahendeid, kõrvalüritusi ja mitteametlikke briifinguid. Kõigi meetmete rakendamist jälgitakse seire- ja hindamisvahendite, sealhulgas osalejate küsitluste ning asjaomaste töörühmade korrapäraste kohtumiste kaudu.

UNODA võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada tegevusse antava Euroopa Liidu panuse asjakohane nähtavus. Sellised meetmed viiakse ellu vastavalt komisjoni koostatud Euroopa Liidu välistegevuse alase teabe edastamise ja nähtavuse käsiraamatule.

Kogu projekti rakendamise ajal tagatakse koordineerimine paljude erinevate partneritega, sealhulgas nendega, kelle puhul kohaldatakse teisi ELi nõukogu otsuseid. UNODA edendab tehniliste vahendite kasutamist hindamise, märgistamise, päritolu kindlakstegemise, füüsilise julgeoleku tagamise ja varude haldamise otstarbel, võttes nõuetekohaselt arvesse ELi rahastatavaid või kaasrahastatavaid vahendeid.

UNODA osaleb ka edaspidi aktiivselt projekti ja selle tulemuste edendamises seeläbi, et võtab osa asjaomastest võrgustikest, foorumitest või rühmadest, ning jätkab eelmise ELi rahastatud projekti raames 2019. aastal loodud väike- ja kergrelvade sooaspekti mitteametliku koordineerimismehhanismi juhtimist.

4 KASUSAAJAD

Sellest projektist saavad kasu mitmesugused sidusrühmad, kes on seotud väike- ja kergrelvade kontrolli ning laskemoona haldamisega. See hõlmab piirkondlikke organisatsioone, riiklikke ametiasutusi ja/või julgeolekuteenistusi ja kaitsejõude, samuti Aafrikas, Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas, Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas ning Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas riiklikul ja kogukonna tasandil tegutsevat kodanikuühiskonda. Lisaks tehakse selle projekti puhul koostööd riiklike ametiasutuste ja kodanikuühiskonnaga, kes tegelevad ennetamise ja rahuloomega, tugevdades vastastikuseid jõupingutusi relvavägivalla vähendamiseks. Kuna projektis keskendutakse kaasavamale rahu ja julgeoleku käsitlusele, saavad sellest kasu ka naised, noored ja muud tõrjutud rühmad.

5 KESTUS

Projekti, sealhulgas kõigi selle kolme sambaga seotud tegevuste eeldatav kogukestus on 36 kuud.

6 ARUANDLUS

UNODA koostab läbi räägitud kokkuleppe kohaselt korrapäraselt aruandeid.